

The new geological and geomorphological objects which are proposed to be included in the geo-tourist routes have been researched, identified and described. These include: unique gorges on the Kliuch Range of tectonic, gravity and erosion genesis, which are also associated with the history of Ukrainian Sich's Archtrs; placers and clusters of equal rock blocks on the ridge slopes of m. Kliuch, which have unique shapes; vertical caves in exposed sandstone cracks; huge landslides in the Kamianka's village, that cover the entire length of the slope of the mountain range; interesting river beds that reflect the dynamics of the powerful stream of the river Stryi. For some well-known attraction sites, detailed morphometric measurements (rocks in Rozgirche and Tyshivnytsia) are presented for the first time by the authors.

Two geo-tourist routes have been developed on the basis of the conducted researches: 1) deflection of sandstones of the profitable world near the Mezhybrody's village – Kniazi's Rocks (Tyshivnytsiya's village) – terrace and river processes of the Stryi's river – rock-cave complex Rozgirche (one-day); 2): Lopata's mountain – landslides in the Kamianka's village – gorge («canyon») in Kliuch – rocks «Paski's Island» on Kliuch – Zcuravlyne's Lake – gorge and waterfall on Kamianka River (two-day route). The places of stops are described, the distances and the duration of the lifts during the course of the slopes are given. It should be emphasized that recommendations for tourists and nature conservation activities are provided.

Key words: geotourism; geological and geomorphological objects; geosites; Beskydy; Rozgirche; Kliuch; Kamianka.

Надійшла 24.10.2019 р.

УДК 911.3:61+338.48

DOI:<https://doi.org/10.25128/2519-4577.19.3.13>

Віктор САЙЧУК, Ліонела ТКАЧУК

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КЛАСТЕРІВ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ

Досліджено процеси формування та реалізації інноваційно-інвестиційної політики України в галузі туризму та рекреації. Кластерний підхід розглядається як дієвий механізм модернізації та зростання рівня конкурентоспроможності підприємств туристичної сфери. Висвітлені перспективи реалізації кластерної моделі розвитку медичного туризму, як інноваційного і високоприбуткового компоненту національної туристичної пропозиції.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна політика, медичний туризм, кластер, Україна.

Постановка науково-практичної проблеми. В умовах становлення постіндустріального суспільства пріоритетом стає зростання якості життя та розвиток інноваційної економіки. Концептуальні засади постіндустріальної моделі зводяться до пріоритетності інвестування у людський капітал, при цьому основним його джерелом стають права власності на нематеріальні активи, у вигляді ліцензій і патентів та ринкова капіталізація компаній, що формується на основі оцінки ефективності організації бізнесу, інтелектуальної власності, здатності до успішних інновацій. Відтак зростає роль інноваційно-інвестиційної політики як інструменту покликаного активізувати інноваційне підприємництво; визначити пріоритетні напрямки наукових розробок і стимулювати системне застосування та ефективно впровадження результатів досліджень; забезпечити узгодженість дій зацікавлених сторін: суб'єктів бізнесу, представників інноваційної сфери, фінансових і організаційно-управлінських структур. Характерні для економіки України структурні диспропорції та фінансові кризи призвели до того, що країна опинилася на межі виживання і національної безпеки. При цьому

розвиток науки та інноваційної діяльності в останні роки характеризувався в основному негативними тенденціями – скороченням кадрового потенціалу і масштабів наукових досліджень. У зв'язку з цим перед державою сьогодні стоїть завдання проведення зваженої інвестиційної та інноваційної політики, постійного стимулювання інноваційних процесів, спрямованих зокрема на створення ефективних механізмів розвитку пріоритетних, у контексті згаданих вище тенденцій, галузей національного господарського комплексу – туризму та охорони здоров'я. Досвід держав-лідерів на світовому туристичному ринку доводить, що кластеризація є дієвим механізмом, який сприяє модернізації та зростанню рівня конкурентоспроможності підприємств туристичної сфери. Ефективність кластерної моделі забезпечується завдяки раціональному використанню існуючого ресурсного потенціалу території, поєднанню кооперації з конкуренцією, інноваційністю, що досягається через взаємний обмін інформацією, знаннями, ноу-хау та патентами.

Тенденції до старіння населення розвинених країн і одночасного зростання середньої

очікуваної тривалості життя у поєднанні з прискоренням темпів науково-технічного прогресу, зокрема у галузі генної інженерії, біотехнологій, клітинних досліджень, стимулюють попит на послуги медичного туризму і разом з цим зростання їх якості та асортименту. Україна, яка має усі передумови для розвитку медичного туризму досі залишається осторонь цього прибуткового бізнесу, а існуючі компанії позбавлені державної підтримки і функціонують у вкрай несприятливому інституційно-правовому середовищі. Кластер є поширеною формою територіальної організації даного виду туризму, створення кластерів медичного туризму має стати важливим завданням для представників науки, системи державного управління та туристичного бізнесу.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Питання упровадження інноваційної моделі економічного розвитку присвячені дослідження багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: Л. Антонюк, Г. Андрощук, А. Гальчинський, В. Гейц [1], В. Новицький, В. Іноземцев, О. Тоффлер, Д. Белл, П. Дракер, Р. Інлегарт, К. Оппенлендер, Б. Санто, Б. Твісс, Й. Шумпетер та ін. Значну увагу теоретичним та методологічним засадам державного регулювання інноваційної діяльності у сфері туризму приділено у роботах: М. Кабушкіна, В. Квартального, Ф. Котлера, О. Любіцевої, С. Наливайченко, В. Новікова, Н. Тейлора, Д. Ушакова, Дж. Холловея, С. Цюхли, Л. Шульгіної та ін. Дослідженню конкретних механізмів інноваційного розвитку туристичної галузі присвячені наукові праці О. Кальченко [2], О. Крайник, А. Мазаракі, Н. Малахової, С. Мельниченко, В. Сайчука [6], Л. Ткачук [7], В. Цибуха, О. Черниш та ін., питанням кластерного підходу у туризмі – Білоус С. В., Гонтаржевська Л. І., Дегтярьова І. О., Ковальва Ю. М., Мальська М. П., Мандюк Н. Л., Рутинський М. Й., Соколенко С. І., Яворський Ю. М., Портер М., Енрайт М. та інші.

Теоретико-методологічну основу досліджень у галузі розвитку медичного туризму переважно складають праці зарубіжних дослідників, серед яких можна виділити Джона Коннелла (John Connell) [8], Девіда Хенкока (David Hancock), Гленна І. Коена (I. Glenn Cohen) [11], Клода Каспара (Claude Kaspar), Майкла Холла (C. Michel Hall) [9], Н. Лунт (N. Lunt) [10,12]. Аналіз вітчизняної наукової та публіцистичної літератури показав, що лише окремі з робіт присвячені власне медичного туризму, а не охоплюють суміжні сфери або посилаються на синонімічні поняття. В деякій

мірі теоретичні аспекти специфіки медичного туризму висвітлені в роботах О. Михайлюк [4], Л. Сухіна [4], М.Д. Поворозника [5], Мальської М. П. [3].

Формулювання цілей статті. Постановка завдання. Метою даної роботи є виявлення пріоритетних напрямів розбудови національної інноваційно-інвестиційної політики з метою забезпечення конкурентоспроможності туристсько-рекреаційного комплексу України, зокрема у галузі медичного туризму. Для досягнення поставленої мети визначені наступні завдання: встановити сутність та конкретні завдання інноваційно-інвестиційної політики держави; розкрити принципи та інструменти інноваційно-інвестиційної політики у сфері туризму в Україні; схарактеризувати параметри міжнародного ринку медичного туризму, досвід провідних країн; виявити передумови, проблеми та перспективні напрями, механізми реалізації проєктів з розвитку медичного туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу. Туризм як глобальна і динамічно зростаюча галузь світової економіки характеризується постійним впровадженням нових ідей, вдосконаленням технологій та технічного оснащення, організаційними ноу-хау. Туристичний продукт, у сучасному, інтегрованому за рахунок інформаційних мереж і активного розвитку соціальних медіа, світі, зазнає швидкого морального старіння; його життєвий цикл стає коротшим, не зважаючи на ширші можливості продажів у різних країнах. Саме тому кожна туристична фірма стикається з необхідністю у модифікації й розширенні асортименту. Інноваційний тип підприємницької діяльності відповідає духу туризму, як методу самовдосконалення та пізнання нового, а інтерактивний характер туроперейтингу та обслуговування ініціює творчість. Щодо технічного оснащення то особливо високі вимоги висуваються до комунікаційних систем, які є найважливішим інструментом туристичного бізнесу. Використання новітніх інформаційно-аналітичних систем на базі високошвидкісного Інтернету дозволяє демонополізувати ринкове середовище, гарантуючи конкурентні переваги при незначних капіталовкладеннях необхідних для входу на ринок та виробництва високоякісного продукту.

В Україні інституційно-організаційне та технологічне середовище розвитку рекреації і туризму визначається застарілою матеріально-технічною базою, неефективною та непослідовною туристичною політикою, яка здійснювалася різними організаціями (зміна централь-

ного органа виконаної влади України у галузі туризму відбувалася дев'ять разів протягом 1993-2019 рр., до того 1989-1993 рр. його просто не було); відсутністю сучасних та обов'язкових до виконання технічних вимог і стандартів забезпечення якості туристичних послуг; невідповідністю номенклатури видів туризму попиту, особливо з боку іноземних споживачі та молоді.

Основною проблемою є залежність економіки України від іноземної інтелектуальної продукції як у вигляді техніки та технологій, так і організаційних новацій, маркетингових ноу-хау. Корениться вона у тому, що вітчизняні наукові організації відчуженні від власності, тому відсутня зацікавленість у результатах праці, а відтак низькою є ефективність діяльності, а її характер не є праксеологічним. Також немає перспектив розкриття наукового потенціалу обдарованих кадрів, цим зумовлюється активний «відтік мозку» [7]. Особливо важливим аспектом ефективності інноваційної сфери є її державне регулювання. В умовах відсутності стратегії довгострокового інноваційного розвитку економіки законодавчі акти, ініційовані органами управління наукою чи науковою спільнотою, або вихолощуються у ході погодження, або їхні найважливіші норми з часом скасовуються. Тож попри ухвалення ряду концепцій і програм (законів України «Про інноваційну діяльність», «Про державне регулювання у сфері трансферу технологій», указу президента України «Про основні засади інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», Рамкової програми ЄС з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020»), що стосуються розвитку науки та інновацій, інтенсивне обговорення проблем інноваційної та науково-технічної діяльності на парламентському рівні, прийняті рішення не реалізуються у запровадження фінансових, кредитних, податкових, митних механізмів розвитку інноваційної діяльності; проекти документів щодо фінансування, надання податкових пільг та кредитування інновацій не погоджуються фінансовими органами [1].

Інноваційно-інвестиційна політика у сфері туризму – сукупність стратегій, інструментів та заходів, що гарантують приток фінансових ресурсів у інноваційні проекти, зокрема направлені на розбудову туристичної інфраструктури, впровадження новітніх технологій покликаних підвищити якість обслуговування, сприяти зростанню конкурентоспроможності національного продукту та підвищенню ефективності використання туристсько-рекреаційного потенціалу країни [6].

Імплементація заходів інноваційно-інвестиційної політики має спиратися на ефективне і комплексне інформаційне забезпечення; необхідно намагатися суттєво скорочувати цикл розробки й впровадження туристських інновацій; забезпечити цільове фінансування довгострокових програм з модернізації туристсько-рекреаційного комплексу України, зокрема, шляхом участі в міжнародних проєктах, сприяння трансферу туристських технологій і ноу-хау, обміну фахівцями. Важливим напрямом є гарантування соціального ефекту туристських інновацій: першочергова державна підтримка ініціатив, орієнтованих на покращення туристичного обслуговування людей з особливими потребами, ветеранів антитерористичної операції та операції об'єднаних сил, зниження екологічних ризиків, збереження та охорону національної природної й культурної спадщини, а також забезпечення збалансованості, комплексно-пропорційного регіонального розвитку туристсько-рекреаційних територій. Іншим важливим принципом ефективності державної інноваційно-інвестиційної політики є так зване державно-громадське партнерство: співпраця органів державної влади з приватним сектором для створення сприятливих умов інноваційно-інвестиційної діяльності.

Серед механізмів і заходів державної інноваційно-інвестиційної політики, що забезпечують реалізацію згаданих вище принципів, виділяється використання для модернізації туристично-рекреаційного комплексу України кластерної моделі. Формування туристичних кластерів передбачає концентрацією на певній території взаємопов'язаних підприємств індустрії туризму, діяльність яких спрямована на спільне використання інфраструктури та ресурсів з метою надання туристських послуг і реалізації туристичного продукту [6]. Це дає змогу раціональніше використовувати наявний потенціал території, спільними зусиллями модернізувати інфраструктуру, поєднуючи кооперацію з конкуренцією підвищувати інноваційність технологічних процесів через взаємний обмін інформацією, знаннями, ноу-хау та патентами. Кластеризація дозволяє сформувати ефективні структури державного партнерства у сфері туризму з метою співфінансування, планування та обміну досвідом; створення та просування спільного туристичного бренду, що дозволяє посилити роль регіону (території), як туристичної дестинації на міжнародному рівні.

Медичний туризм надзвичайно перспективний і високоприбутковий, вид діяльності, який у своєму розвитку спирається на найнові-

ші досягнення науки та техніки й високу кваліфікацію кадрів. За даними Global Healthcare Travel Council у 2018 році 20 млн людей по всьому світу здійснило подорожі за кордон з метою отримати медичних послуг (при щорічному прирості у 20% протягом останніх 3 років), витрачаючи на їх оплату у середньому 3,4 тис. доларів США, що становить 72 млрд доларів прибутків тільки для медичних установ, що обслуговують іноземців. Загалом ринок медичного туризму оцінюється у 512 млрд доларів [13].

Доцільність використання кластеризації як ефективного методу розвитку медичного туризму визначається його специфікою, що полягає у суміщенні відпочинку з отриманням кваліфікованої медичної допомоги. А отже DESTИНАЦІЯ медичного туризму має об'єднувати заклади призначені надавати висококваліфіковану медичну допомогу, оздоровчі та реабілітаційні центри, засоби розміщення на території рекреаційного призначення, ресурси якої здатні забезпечувати повноцінний відпочинок, а інфраструктура відповідати усім запитам потенційних туристів зокрема визначених причинами, що спонукають їх подорожувати. Важливу роль у розвитку медичного туризму відіграють організаційно-управлінські структури, які представлені як спеціалізованими туристичними операторами, так і посередниками: страховими компаніями, міжнародними асоціаціями та альянсами (Асоціація медичного туризму, Європейський альянс медичного туризму, Міжнародна асоціація медичного туризму), а також організаціями, які акредитують медичні заклади (Joint Commission International, Canadian Council on Health Services Accreditation, Канада, Australian General Practice Accreditation Limited, Австралія, Council for Health Service Accreditation of Southern Africa, ПАР, Taiwan Joint Commission on Healthcare Accreditation, Тайвань, CHKS Healthcare Accreditation Quality Unit, Великобританія), мета усіх їх забезпечити інтернаціональний характер бізнесу і гарантувати якість послуг.

Комплексний характер послуг з медичного туризму відбитий в індексі медичного туризму, методика розрахунку якого розроблена International Healthcare Research Center (Міжнародним дослідницьким центром з питань охорони здоров'я) [5]. Він відбиває привабливість тієї чи іншої країни для туристів, що подорожують з метою отримання медичних послуг, з погляду: якісних кондицій середовища країни (умови ведення бізнесу, інтегрованість у світову економіку, безпека, імідж, культура), рівня розвитку національної системи охорони здо-

ров'я, наявного туристично-рекреаційного потенціалу й інфраструктури, якості послуг, наявності міжнародних акредитації та стандартів. Згідно з інтегрованим показником найпривабливішими DESTИНАЦІЯМИ медичного туризму (2018 р.) є Канада, Великобританія, Ізраїль, Сінгапур і Коста-Ріка. Результати підіндексів показують наступне. У першу п'ятірку країн за якістю середовища країни входять: Канада, Великобританія, Сінгапур, Німеччина і Коста-Ріка; за привабливістю туристично-рекреаційних умов – Коста-Ріка, Ямайка, Італія, Бразилія і Франція, за показником витрат на медичні послуги – Канада, Коста-Ріка, Філіппіни, Мексика і Колумбі, нарешті, за іміджем та ефективністю медичних установ і якістю послуг – Ізраїль, Сінгапур, Канада, Великобританія і Німеччина.

Україна має усі можливості для розвитку медичного туризму і створення туристичних кластерів у цій сфері. Зі слів Ірини Сисоєнко, Народного депутата України, заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я близько 200 тисяч українців за останні кілька років виїжджали за кордон на лікування. Водночас майже 50 тисяч іноземних пацієнтів щороку відвідують українські клініки, витрачаючи на це 125 млн доларів США [3]. Їх приваблює, в першу чергу, співвідношення ціни та якості: вартість медичних послуг в Україні істотно нижча, ніж вартість подібних послуг в інших країнах при порівнянних якості та комфорті. Найбільшим попитом в іноземців користуються процедури штучного запліднення, лікування стовбуровими клітинами, стоматологія, а також послуги кардіологічних, онкологічних, офтальмологічних клінік.

Однак для повноцінного розвитку медичного туризму в Україні існує низка серйозних перешкод. Зокрема з нормативної точки зору, в Україні медичного туризму не існує взагалі, немає відповідної нормативної бази, законодавства, регулятора й відповідального відомства.

Таким чином, медичний туризм є прибутковим тільки для приватних підприємств, які можуть офіційно заробляти, надаючи медичні послуги, і, що найголовніше, витратити зароблені кошти на свій розвиток. Також негативно позначилася на перспективах розвитку медичного туризму і геополітична ситуація та її економічні наслідки. Нині для підтримання наявного рівня та розвитку ринку українським медичним установам необхідно активно співпрацювати, для просування своїх послуг на міжнародному ринку, залучення коштів для модернізації й забезпечення постійного підви-

щення рівня послуг. З цією метою була створена Українська Асоціація Медичного Туризму (УАМТ), її учасниками є провідні медичні клініки, туристичні компанії, оператори медичного туризму, страхові компанії, спеціалізовані ЗМІ, інтернет-портали, авіаперевізники, посольства, як в Україні, так і за кордоном, а основні зусилля спрямовані на створення позитивного іміджу України в цілому і промоцію провідних напрямків української медицини та основних її представників на міжнародній арені.

Створення УАМТ стало першим кроком для реалізації в Україні кластерної моделі розвитку медичного туризму, яка широко використовується у світі. Наприклад, у Німеччині діє кластер «Медична долина» Баварія. До складу кластеру входять університет і науково-дослідні установи (7 спеціалізованих інститутів, та 26 центрів міждисциплінарних досліджень), бізнес-структури, серед яких потужні концерни з виробництва медичної техніки та ліків Siemens Medical Solutions, Beckman Coulter, Baxter, Schiller The Art of Diagnostics, Fresenius Medical Care, Glaxosmithkline, Novartis Pharma, а також General Electric, 24 клініки, управлінські й координуючі установи [4]. Всі ці установи розташовані у регіоні з багатощи-ми туристсько-рекреаційними ресурсами й досконало розвинутою транспортною та туристичною інфраструктурою.

В Україні аналогічні умови для формування кластеру медичного туризму розвивається в Одесі. Зокрема, на базі: Одеського національного медичного університету та Інституту очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П.Філатова АМНУ; близько 50 державних лікувально-профілактичних установ, у тому числі багатопрофільні стаціонари, поліклініки, зокрема спеціалізовані, офтальмологічні та стоматологічні, центри первинної медико-санітарної допомоги, спеціалізовані диспансери, пологові будинки; санаторіїв та профілакторіїв («Аркадія», «Біла акація», «Молдова», санаторій ім. М. Горького, «Зелена гірка», «Зелений мис», «Червоні зорі», «Ластівка», «Лермонтовський», закладів курорту Куяльник та ін.), а також приватних лікарень (Святої Катерини, Оксфорд Медікал Одеса, Тарус) і оздоровчих комплексів (Grand Marine); КП «Одесфарм» та за підтримки Департаменту культури та туризму Одеської міської ради. Успішному розвитку медичного туризму в регіоні сприяє також розвинута транспортна інфраструктура (зовнішня і внутрішня), задовільна екологічна ситуація, унікальні природні рекреаційні ресурси, багата культурна спадщина, наявність

якісних місць розміщення і харчування, розвинута система інформаційного та екскурсійного обслуговування. Нині саме медичні заклади Одеси забезпечують приріст у обслуговуванні іноземців, перебираючи на себе потоки, що раніше спрямовувалися до санаторно-оздоровчих закладів Криму.

Також виключно сприятливі передумови до утворення кластеру медичного туризму є в Києві. Медична сфера міста складають: близько 20 великих підприємств, що виробляють медичну техніку та ліки; 157 державних закладів охорони здоров'я та сотні приватних клінік та лабораторно-діагностичних центрів, у тому числі іноземних; 24 тис. лікарів; 11 санаторно-курортних закладів; Національний медичний університет імені А. А. Богомольця та 10 інститутів Національної Академії медичних наук України. Серед найбільш популярних в іноземців закладів: Київський міський Центр серця, Центр дитячої кардіохірургії, онкологічні клініки (ЛІСОД, Інновація, Кіберклініка Спіженко), Інститут педіатрії, акушерства і гінекології, клініка «Добробуд». Київ, як столиця України, має виключні можливості із залучення й обслуговування іноземних туристів, внаслідок розвинутої інфраструктури, вигідного транспортного положення та столичного статусу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Держава є основним суб'єктом регулювання та стимулювання інноваційних процесів у туристично-рекреаційній сфері. За допомогою інноваційно-інвестиційної політики здійснюється вплив на темпи й напрями інноваційного підприємництва в туризмі й рекреаційній діяльності; досягається узгодженість дій між суб'єктами туристичного бізнесу, інноваційної сфери та органами влади; стимулюються наукові розробки та системне застосування їх результатів у туристичні інновації. Наявна нині неузгодженість законодавства України в інноваційній та інвестиційній сферах знижує інвестиційну привабливість національного туристично-рекреаційного комплексу, гальмуючи процеси модернізації та структурної перебудови галузі.

Створення туристичних кластерів дозволяє організувати більш плідну взаємодію комерційних підприємств (туристичних операторів, агентів, готелів та рекреаційних комплексів, постачальників спеціалізованих послуг), науково-дослідних установ, державних управлінських структур та фінансових інститутів задля створення, впровадження та використання інноваційних рішень на усіх рівнях обслуговування туристів.

Медицинський туризм є перспективною, інноваційно орієнтованою та високоприбутковою галуззю економіки, яка нині розвивається високими темпами у багатьох країнах світу. Реалізація кластерної моделі у розвитку медичного туризму в Україні дозволить не тільки задовольнити попит з боку іноземних та внутрі-

шніх туристів на якісні та порівняно недорогі медичні та оздоровчо-профілактичні послуги, але й модернізувати матеріально-технічну базу туристсько-рекреаційного комплексу, привести технології обслуговування у відповідність з міжнародними стандартами, підвищити якість послуг.

Література:

1. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
2. Кальченко О. М. Проблеми інноваційного розвитку туристичної галузі України / О. М. Кальченко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – Чернігів : ЧДТУ, 2010. – № 41.
3. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Медициний туризм: теорія та практика. Навчальний посібник / Мальська М. П., Бордун О. Ю. – Л.: Центр навчальної літератури, 2019 – 124с.
4. Михайлюк О. Л. Перспективи розвитку медичного туризму в одеському регіоні/ Михайлюк О. Л., Сухіна Л. В. // Економічні інновації : зб. наук. праць. – 2016. – Вип. № 62. С. 408-416.
5. Поворозник, М. Ю. Міжнародний медичний туризм у формуванні глобального сегменту медичних послуг/ М. Ю. Поворозник // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2017. – № 63-64 (2-3). – С. 16–24
6. Сайчук В. С., Ткачук Л. М. Інноваційно-інвестиційна політика як інструмент модернізації туристсько-рекреаційного комплексу України / В. С. Сайчук, Л. М. Ткачук, // Географія і туризм. – 2014. – №28. – С. 28–39.
7. Ткачук Л.М. Інноваційні технології в міжнародному туризмі : навчальний посібник / Л.М. Ткачук. – К. : КиМУ, 2014. – 76 с.
8. Connell J. Medical Tourism / J. Connell. – Sydney: CABI, 2011. – 208 p.
9. Hall C. Michel Medical Tourism: The Ethics, Regulation, and Marketing of Health Mobility / Hall C. Michel. – Oxon: Routledge, 2013. – 224 p.
10. Handbook on Medical Tourism and Patient Mobility / Edited by N. Lunt, D. Horsfall, J. Hanefeld. – Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd., 2015. – 473 p.
11. Cohen I. Glenn Patients with Passports: Medical Tourism, Law and Ethics / Cohen I. Glenn. – New York: Oxford University Press, 2015. – 479 p.
12. Lunt N., Smith R., Exworthy M., Green Stephen T., Horsfall D., Mannion R. Medical Tourism: Treatments, Markets and Health System Implications: A Scoping Review Paris : OECD, 2011. 55 p.
13. Patients Beyond Borders. Medical tourism statistics and facts. 2018. Available at: <https://patientsbeyondborders.com/medical-tourism-statistics-facts>.

References:

1. Innovatsiyina Ukrayina 2020 : natsional'na dopovid' / za zah. red. V. M. Heytsya ta in. ; NAN Ukrayiny. – K., 2015. – 336 s.
2. Kal'chenko O. M. Problemy innovatsiynoho rozvytku turystychnoyi haluzi Ukrayiny / O. M. Kal'chenko // Visnyk Chernihivs'koho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya : Ekonomichni nauky. – Chernihiv : ChDTU, 2010. – # 41.
3. Mal's'ka M. P., Bordun O. Yu. Medychnyy turyzm: teoriya ta praktyka. Navchal'nyy posibnyk / Mal's'ka M. P., Bordun O. Yu. – L.: Tsentri navchal'noyi literatury, 2019 – 124s.
4. Mykhaylyuk O. L. Perspektyvy rozvytku medychnoho turyzmu v odes'komu rehioni/ Mykhaylyuk O. L., Sukhina L. V. // Ekonomichni innovatsiyi : zb.nauk. prats'. – 2016. – Vyp. # 62. S. 408-416.
5. Povoroznyk, M. Yu. Mizhnarodnyy medychnyy turyzm u formuvanni hlobal'noho sehmentu medychnykh posluh/ M. Yu. Povoroznyk // Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen' : zb. nauk. prats'; Odes'kyy natsional'nyy ekonomichnyy universytet. – Odesa, 2017. – # 63-64 (2-3). – S. 16–24
6. Saychuk V. S., Tkachuk L. M. Innovatsiyno-investytsiyina polityka yak instrument modernizatsiyi turysts'ko-rekreatsiynoho kompleksu Ukrayiny / V. S. Saychuk, L. M. Tkachuk, // Heohrafiya i turyzm. – 2014. □ #28. – S. 28–39.
7. Tkachuk L.M. Innovatsiyini tekhnolohiyi v mizhnarodnomu turyzmi : navchal'nyy posibnyk / L.M. Tkachuk. – K. : KyMU, 2014. – 76 s
8. Connell J. Medical Tourism / J. Connell. – Sydney: CABI, 2011. – 208 p.
9. Hall C. Michel Medical Tourism: The Ethics, Regulation, and Marketing of Health Mobility / Hall C. Michel. – Oxon: Routledge, 2013. – 224 p.
10. Handbook on Medical Tourism and Patient Mobility / Edited by N. Lunt, D. Horsfall, J. Hanefeld. – Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd., 2015. – 473 p.
11. Cohen I. Glenn Patients with Passports: Medical Tourism, Law and Ethics / Cohen I. Glenn. – New York: Oxford University Press, 2015. – 479 p.
12. Lunt N., Smith R., Exworthy M., Green Stephen T., Horsfall D., Mannion R. Medical Tourism: Treatments, Markets and Health System Implications: A Scoping Review Paris : OECD, 2011. 55 p.
13. Patients Beyond Borders. Medical tourism statistics and facts. 2018. Available at: <https://patientsbeyondborders.com/medical-tourism-statistics-facts>.

Аннотация:

Виктор Сайчук, Лионела Ткачук. ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПОЛИТИКА КАК ИНСТРУМЕНТ МОДЕРНИЗАЦИИ ТУРИСТИЧЕСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ: ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ КЛАСТЕРОВ МЕДИЦИНСКОГО ТУРИЗМА

Статья посвящена исследованию процессов формирования и реализации инновационно-инвестиционной политики Украины в сфере туризма и рекреации. Кластерный подход рассматривается как эффективный механизм модернизации и повышения уровня конкурентоспособности предприятий туристической сферы. Освещены перспективы реализации кластерной модели развития медицинского туризма, как инновационной и высокодоходной составляющей национального туристического комплекса

В условиях становления постиндустриального общества возрастает роль инновационно-инвестиционной политики как инструмента призванного активизировать инновационное предпринимательство; определить приоритетные направления научных разработок и стимулировать системное применение и внедрение результатов исследований с целью повышение творческого потенциала работающих.

Перед Украиной сегодня стоит задача проведения взвешенной инвестиционно-инновационной политики направленной, в том числе, на создание эффективных механизмов развития приоритетных отраслей национального хозяйственного комплекса - туризма и здравоохранения. Опыт государств-лидеров на мировом туристическом рынке доказывает, что кластеризация является действенным механизмом, который обеспечивает модернизацию и позволяет повысить конкурентоспособность туристических дестинаций. Эффективность кластерной модели обеспечивается благодаря рациональному использованию существующего ресурсного потенциала территории, сочетанию кооперации с конкуренцией, инновационностью, которая достигается через взаимный обмен информацией, знаниями, ноу-хау и патентами. Медицинский туризм активно развивается, этому способствует с одной стороны тенденция старения населения развитых стран, а с другой – научные и технологические новации, позволяющие с успехом бороться с любыми заболеваниями. Создание кластеров медицинского туризма должно стать важной задачей для представителей науки, системы государственного управления, медицины, страхования и туристического бизнеса Украины.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционная политика, медицинский туризм, кластер, Украина.

Abstract:

Victor Saichuk, Lionela Tkachuk. INNOVATION AND INVESTMENT POLICY AS A TOOL FOR THE MODERNIZATION OF THE TOURISM AND RECREATION COMPLEX OF UKRAINE: PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF MEDICAL TOURISM CLUSTERS

The article is devoted to the study of formation and implementation of the innovation and investment policy of Ukraine in the field of tourism and recreation. The cluster approach is considered as an effective mechanism of modernization and growth of the enterprises' of the tourism sector competitiveness. The prospects for the implementation of the cluster model for the development of medical tourism as an innovative and highly profitable component of the national tourism market offering are highlighted.

The post-industrial society priority is to improve the quality of life and develop an innovative economy therefore to invest in human capital. Accordingly the role of innovation and investment policy is increasing as a tool designed to activate innovative entrepreneurship; to identify priority areas of scientific research and stimulate the systemic application and effective implementation of research results in aim of to increase the creative potential of the human resources; to ensure the coherence of actions of stakeholders: business entities, innovation, financial and organizational and management structures.

Structural imbalances and financial crises, characterizing of the Ukrainian economy, led to the fact that the country was on the verge of survival and national security fall. At the same time, the development of science and innovation in recent years has been characterized mainly by negative trends - a reduction in human resources and the extent of scientific research. In this regard, the state today is faced with the task of conducting a balanced investment and innovation policy, constant stimulation of innovation processes, including the creation of effective mechanisms for the development of priority in the context of the above trends, branches of the national economic complex - tourism and health.

The experience of the leading in the global tourism market countries proves that clustering is an effective mechanism that contributes to the modernization and growth of the competitiveness of tourist destinations. The effectiveness of the cluster model is ensured by the rational use of the existing resource potential of the territory; cooperation and competition combination; innovation, which is achieved through the mutual exchange of information, knowledge, know-how and patents.

The population' aging trend and at the same time the growth of life expectancy along with the acceleration of the pace of scientific and technological progress, in particular in the field of genetic engineering, biotechnology, cell research, stimulate the demand for medical tourism services and increasing their quality and range. Medical tourism is extremely promising and highly profitable, a kind of activity, which in its development is based on the latest achievements of science and technology and highly qualified personnel.

Ukraine, which has all the prerequisites for the development of medical tourism, still remains aloof from this profitable business, and the existing companies are deprived of state support and operate in a very unfavorable institutional and legal environment. Cluster is a common form of territorial organization of this type of tourism, the creation of clusters of medical tourism should be an important task for representatives of science, public administration system and tourism business of Ukraine.

Key words: innovation and investment policy, medical tourism, cluster, Ukraine.

Надійшла 10.10.2019 р.